

Ústav pamäti národa

Materiál na rokovanie
Výboru Národnej rady Slovenskej republiky
pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien

Číslo:

Výročná správa o činnosti Ústavu pamäti národa za rok 2005

Návrh uznesenia:

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky
pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien

berie na vedomie

Výročnú správu o činnosti Ústavu pamäti národa za
rok 2005

Predkladá:

Ján Langoš
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa

Bratislava, apríl 2006

Predkladacia správa

Ústav pamäti národa na základe § 12 ods. 5 zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (Zákon o pamäti národa) v znení neskorších predpisov predkladá výročnú správu o činnosti za rok 2005. Predkladaná správa dokumentuje činnosti, ktoré vykonával Ústav pamäti národa ako verejnoprávna ustanovizeň, materiálne a organizačné rozhodnutia na zabezpečenie úloh uložených Ústavu pamäti národa zákonom a plnenie úloh, uložených zákonom v hodnotenom období roku 2005.

Výročná správa bola schválená Správnou radou Ústavu pamäti národa 21. apríla 2006.

Správa bude zverejnená na internetovej stránke Ústavu pamäti národa www.upn.gov.sk a zároveň poskytnutá elektronickým a tlačovým médiám, ako aj verejnosti.

Obsah

Úvod

I. Projekty a úlohy

5

Dokumentácia zločinov komunizmu

Dokumentácia obetí invázie vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR v roku 1968

Dokumentácia osôb zavraždených na slovensko-rakúskej štátnej hranici v rokoch 1948-89

Dokumentácia vražd civilných osôb a dokumentácia iných závažných trestných činov

Analýza materiálov Hlavnej správy rozviedky (I. Správa FMV)

Dokumentácia prípadov zbavenia osobnej slobody jednotlivcov alebo skupín civilného obyvateľstva

Rekonštrukcia represívnych zložiek totalitného štátu

Doplnenie dokumentácie – rôzne

Vytvorenie a napĺňanie databázy obetí komunizmu - usmrtení v období 1948-1989 na Slovensku

II. Bádateľská a publikačná činnosť

10

Tvorba cyklu dokumentárnych filmov „Zločiny nacizmu a komunizmu - Svedkovia“

Poskytovanie archívnych služieb

Spolupráca so zahraničnými inštitúciami

Konferencie, semináre, prednášky doma a v zahraničí

Vzdelávacia činnosť v školách

Publikačná činnosť

III. Spracovanie evidencií ŠtB a ostatných bezpečnostných zložiek

20

Popis vyšetrovacích spisov

Vyhľadávanie osôb v evidenciách ŠtB

Registračné protokoly krajských správ ŠtB

Archívne knihy vyšetrovacích spisov

Funkcionári KSČ

Obete komunistického režimu

Likvidované židovské podniky

Prežili holokaust

Deportovaní slovenskí Židia

IV. Sprístupňovanie dokumentov	22
V. Technické zabezpečenie úloh	23
Archív a knižnica	
Prehľad prevzatého archívneho materiálu k 31. 12. 2005	
VI. Vývoj Archívneho informačného systému	26
Správa a vývoj informačného systému	
Technické zariadenia so systémovým programovým vybavením	
Programové vybavenie	
Zálohovanie a archivácia	
Bežná aktualizácia intranetu a webovej stránky ústavu	
Skenovacie pracovisko	
Optimalizácia digitalizácie archívnych dokumentov	
VII. Finančné zabezpečenie	28
VIII. Zhrnutie	29
IX. Prílohy	33

Výročná správa o činnosti Ústavu pamäti národa za rok 2005

Úvod

Ústav pamäti národa v roku 2005 plnil úlohy uložené Zákonom o pamäti národa v personálnych, finančných a materiálnych podmienkach určených dotáciou zo štátneho rozpočtu vo výške 47 609 tis. Sk, zdĺhavým odovzdávaním archívnych dokumentov a fondov štátnymi orgánmi, získavaním skúseností s novou agendou a modulárnym vývojom Archívneho informačného systému, ktorý je základným prostriedkom odborného spracovania rozsiahleho a pôvodným spôsobom usporiadaného archívneho materiálu.

I. Projekty a úlohy, verejná činnosť

Základná povinnosť, ktorú Slovenská republika uložila Ústavu pamäti národa je dokumentovať zločiny proti ľudskosti, ktorých sa dopustil štát v dobe neslobody 1939-1989 na vlastnom civilnom obyvateľstve a určiť osobnú zodpovednosť za ich spáchanie, rovnako tiež zverejňovať dokumenty o mocenskej politike nemeckej Tretej ríše a ZSSR voči Slovensku a Československu v dobe neslobody. Správna rada Ústavu pamäti národa schválila zoznam projektov a úloh ako záväzný dokument pre projektové plánovanie a financovanie úloh. Zoznam projektov a úloh dokumentačného opisu doby neslobody je uvedený v **prílohe 1** tejto správy.

Dokumentácia zločinov komunizmu

Totalitný komunistický režim sa vyznačoval masívnym porušovaním základných ľudských práv a páchaním zločinov, z ktorých najzávažnejšie bolo vraždenie civilných osôb, hromadné vraždy a popravy a svojvoľné, systematické, dlhodobé zbavovanie slobody jednotlivcov a skupín civilného obyvateľstva pre ich politické, svetonázorové, náboženské zmýšľanie, ktoré nebolo v súlade s oficiálnou ideológiou komunistického štátu.

V rámci toho bola stanovená aj prioritá rekonštrukcie organizačných a personálnych štruktúr jednotlivých represívnych zložiek totalitného štátu tak, aby bolo možné určiť a pomenovať konkrétne osoby, ktoré sa zločinov na vlastnom civilnom obyvateľstve dopúšťali alebo nesú zodpovednosť za krytie týchto zločinov.

Dokumentácia obetí invázie vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR v roku 1968

Boli vyhľadané, zhromaždené a analyzované dokumenty k 23 usmrteným a viac ako k 150 zraneným občanom Slovenskej republiky. Celkový počet zranených ešte nie je uzavretý, niektorí zranení alebo ich príbuzní sa stále ešte prihlasujú. Dokumenty obsahujú hlásenia, vyšetrovacie spisy po línii VB, ŠtB, vojenskej prokuratúry a výpisy z matrik. Ďalej ide o vlastnú fotodokumentáciu ústavu, hroby usmrtených a miesta činu. Boli osobne kontaktovaní príbuzní usmrtených a v niektorých prípadoch aj svedkovia.

Výsledkom je prvá kompletná dokumentácia obetí augusta 1968 na Slovensku. Dokumentácia bude publikovaná, keď ústav prevezme niektoré spisy vojenskej prokuratúry, nachádzajúce sa v Českej republike, ktoré nateraz nie sú z technických dôvodov dostupné.

Ústav pripravuje písomné podklady pre odškodnenie obetí v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 547/2005 Z. z. zo dňa 8. novembra 2005.

Dokumentácia osôb zavraždených na slovensko-rakúskej štátnej hranici v rokoch 1948-89

V rámci tejto úlohy je kompletizovaná dokumentácia po línii materiálov Pohraničnej stráže (PS) a ŠtB o usmrtení 42 osôb v úseku štátnej hranice, ktorú strážila 11. bratislavská brigáda Pohraničnej stráže. Ústav pripravuje podanie podnetu na trestné stíhanie štátnych činiteľov zodpovedných za vytvorenie, udržiavanie a vynucovanie režimu na štátnych hraniciach a zodpovedných za usmrcovanie civilných osôb na štátnej hranici.

Úloha bude ukončená po prevzatí a spracovaní kádrových (personálnych) spisov príslušníkov Pohraničnej stráže. Projekt „Násilie štátu voči civilnému obyvateľstvu“ - úloha

„Usmrcovanie civilného obyvateľstva na štátnej hranici“ bude dokončený a výsledky budú zverejnené v roku 2006. Do konca roka 2006 bude postúpený podnet na trestné stíhanie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

Dokumentácia vražd civilných osôb a dokumentácia iných závažných trestných činov

Dokumentácia je zhromažďovaná na základe vlastnej vyhľadávacej činnosti a z podnetov občanov Slovenskej republiky i zo zahraničia.

Sú to nasledovné prípady:

- a) neobjasnené usmrcenie tajného kňaza P. Coufala v roku 1981 v Bratislave v tej dobe uzavreté ako samovražda,
- b) neobjasnená smrť odsúdeného kňaza M. Gona vo výkone trestu v roku 1979,
- c) Tomáš Petřivý, signatár Charty 77, usmrtený v roku 1986.

V roku 2005 dostal ústav 40 podnetov - žiadostí o vyhľadanie dokumentov a prešetrenie rôznych prípadov. Najzávažnejšie z nich sú:

- prešetrenie osôb nezvestných v súvislostiach s činnosťou ŠtB	4 podnety
- zastrelenie na štátnej hranici	4
- usmrcenie vo väzeniach	2 (7 osôb)
- usmrcenie pri vyšetrovaní, mučenie	3
- násilné metódy kolektivizácie, mučenie roľníkov	2
- perzekúcia občanov v období tzv. normalizácie	6
- svedectvá k usmrceniu občanov v auguste 1968	
- činnosť partizánov v r.1944-45, vraždy, vojnové zločiny, terorizovanie civilného obyvateľstva	4
- činnosť jednotky Edelweis – Nižňanský	2
- žiadosti o rekonštrukciu spisov osôb perzekvovaných ŠtB	3

Analýza materiálov Hlavnej správy rozvedky (I. Správa FMV)

Táto úloha je priebežná. Analyzované, popisované a registrované sú objektové zväzky a zväzky operatívnej korešpondencie I. S FMV. Register zväzkov I. S FMV bude zverejnený. Táto úloha je časovo náročná, lebo ústav doteraz nemá k dispozícii evidenčné pomôcky k týmto archívnym materiálom. Rekonštruované sú z mikrofilmov. Doteraz bolo spracovaných 1370 zväzkov , to znamená asi 2600 mikrofišov (slides).

Dohľadanie a analýza materiálov týkajúcich sa prieniku ŠtB do Vatikánu v priebehu konania II. Vatikánskeho koncilu v rokoch 1962-65 boli prednesené na medzinárodnom seminári v Ríme.

Dokumentácia prípadov zbavenia osobnej slobody jednotlivcov alebo skupín civilného obyvateľstva

Bola vytvorená databáza vyšetrovacích spisov Správy vyšetrovania ŠtB. Po vyhľadaní a analýze vyšetrovacích spisov sa tieto popisujú a ukladajú do databázy. Okrem zostavovania evidencie obetí táto databáza slúži aj pre identifikáciu príslušníkov ŠtB a príslušníkov ostatných represívnych zložiek, ktorí sú zodpovední za zbavovanie slobody civilných občanov z politických záujmov štátu. Celkove bolo takto zadokumentovaných viac ako 50 prípadov, z toho niektoré sa týkajú celých skupín osôb.

Prioritne sú spracovávané procesy, ktoré iniciovala KSČ a pripravila ŠtB v 50-tych rokoch, ďalej prípady duchovných a laikov odsúdených pre § 178 trestného zákona (marenie dozoru štátu nad cirkvami) a celoštátna akcia pod krycím menom „VÍR“ , ktorú uskutočnila ŠtB v roku 1986 proti reholi františkánov.

Rekonštrukcia represívnych zložiek totalitného štátu

Rekonštrukcia je časovo a technicky náročná úloha. Je to dlhodobá úloha ústavu, intenzívnejšie bude práca prebiehať po prevzatí personálnych spisov príslušníkov ŠtB. Je rozpracovaná rekonštrukcia organizačnej a personálnej štruktúry nasledujúcich zložiek:

- a) XII. Správa ŠtB Bratislava, existujúca v rokoch 1974-89,
- b) Správa vyšetrovania ŠtB,
- c) 11. bratislavská brigáda Pohraničnej stráže,
- d) Spravodajská služba PS doposiaľ spracovaných 612 agentúrnych a operatívnych spisov,
- e) Evidencia pomocníkov PS na úseku štátnej hranice 11. brigády PS Bratislava,
- f) Rekonštrukcia organizácie ministerstva vnútra ČSSR, ČSR, SSR v rokoch 1953-89 a im podriadených ozbrojených zložiek na základe vyhľadania a analýzy rozkazov a nariadení ministrov vnútra.

Doplnenie dokumentácie – rôzne

- a) vyhľadanie a uloženie evidenčných kariet súdnych procesov iniciovaných ŠtB v ČSR v rokoch 1948 -70; karty boli vyhotovené analytickou skupinou ŠtB, obsahujú popis a údaje o procesoch,
- b) vyhľadanie, zhotovenie kópií inventárnych jednotiek zo zasadaní politbyra a ÚV KSČ, týkajúcich sa činnosti ŠtB a ostatných represívnych zložiek (SUA Praha),
- c) vyhľadanie a zhotovenie kópií fondov archívu ČTK Praha, ktoré slúžili ako zvláštny servis informácií pre MV a ÚV KSČ,
- d) zhotovenie kópií registrov centrály ŠtB v Prahe.

Vytvorenie a napĺňanie databázy obetí komunizmu - usmrtení v období 1948-1989 na Slovensku

Cieľom úlohy je zhromaždiť do jednej centrálnej databázy čo možno najviac dostupných informácií o obetiach, dokumentovať okolnosti usmrtenia a konkrétnych páchatel'ov zodpovedných za zločiny. Ide o osoby, ktoré boli popravené, usmrtené - na hranici, vo vyšetrovacej väzbe, vo výkone trestu, zabitú v auguste 1968, nevyjasnené úmrtia osôb, kde je dôvodný predpoklad, že boli zavraždené na pokyn ŠtB a o nezvestných, kde je predpoklad, že za ich zmiznutím stál štát. Databáza slúži pre riešenie úloh ústavu. V budúcnosti sa uvažuje o jej sprístupnení pre verejnosť.

II. Bádateľská a publikačná činnosť

V rámci riešenia stanovených výskumných úloh bola ukončená 1. fáza projektu *Osudy slovenských židov 1939 – 1945* s názvom *Likvidácie podnikov Židov v rokoch 1941 - 1942* – obsahujúca 10 112 menných záznamov s ďalšími údajmi. Po zverejnení registra na internetovej stránke ústavu v decembri 2005 zaznamenal ústav značný ohlas verejnosti a zvýšený záujem o problematiku likvidácií a tzv. arizácií židovského majetku nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia.

V súvislosti s otvorením problematiky týkajúcej sa protižidovských opatrení Slovenskej republiky v rokoch 1939-1945 Ústav pamäti národa zaznamenal zvýšený počet podaných žiadostí o informácie o deportovaných obyvateľoch židovského pôvodu zo Slovenska a z území, ktoré boli v rokoch 1938 - 1945 tzv. Viedenskou arbitrážou zabraté Maďarskom, ďalej o tzv. arizáciách židovského majetku a podobne. Ústav v prípade takých žiadostí spolupracuje so štátnymi archívmi Slovenskej republiky.

V rámci tohto projektu boli napríklad na žiadosť Obecného úradu vo Veľkých Ripňanoch pre účely miestnej monografie vypracované menné zoznamy židovského obyvateľstva žijúceho v rokoch 1940 – 1945 v obciach Veľké Ripňany a Behynce, spolu s údajmi o ich deportácii v roku 1942. Dva registre obsahujú 79 a 111 riadkov s ďalšími údajmi (meno, priezvisko, rok narodenia, miesto posledného bydliska v konkrétnom roku, transport do koncentračného strediska na Slovensku, transport do koncentračného tábora na území nemeckej III. ríše a posledný zistený archívny údaj o osobe spolu s citáciou archívu). Tieto údaje sú zároveň zahrnuté do projektu *Osudy slovenských Židov 1939-1945*.

Pracovníci ústavu sa v júni 2005 zúčastnili medzinárodnej konferencie *Komunistický bezpečnostný aparát v strednej a východnej Európe 1944/45 – 1989* vo Varšave, ktorú organizovali Inštitút pamäti národa v Poľsku, Ústav politických štúdií Poľskej akadémie vied, Úrad spolkovej splnomocnenkyne pre podklady štátnobezpečnostnej služby bývalej NDR a Ústav pamäti národa (Slovensko), na ktorej sa zúčastnili aj Nadácia pre historické spracovanie diktatúry SED, Centrum pre súčasný historický výskum (Nemecko), Úrad pre

dokumentáciu a vyšetrovanie zločinov komunizmu Polície ČR, Ústav soudobých dějin ČR. Za ústav boli v jednotlivých sekciách prednesené nasledovné prednášky:

Sekcia 1 „*Miesto komunistického bezpečnostného aparátu v štruktúre moci*“ - Bezpečnostný odbor ŠtB pri Ministerstve vnútra SSR a jeho pozícia v rámci mocenskej štruktúry (1969-1970)

Sekcia 2 „*Kolektívny portrét komunistického bezpečnostného aparátu*“ - Kolektívny portrét dôstojníkov československej štátnej bezpečnosti v období normalizácie. Univerzitné vzdelanie a vedúci pracovníci ŠtB - potreba alebo voľba?

Sekcia 3 „*Aktivity komunistického bezpečnostného aparátu štátov strednej a východnej Európy za hranicami sovietskeho bloku*“ - Únos ako jedna z pracovných metód bezpečnostného aparátu za „železnou oponou“. Prípady Imricha Suckého.

Sekcia 4 „*Hlavné smery činnosti komunistického bezpečnostného aparátu*“ - ŠtB a jej činnosť v problematike „sionizmus“ na Slovensku v období normalizácie (1968-1980)

Príspevky budú publikované v rovnomennom zborníku z konferencie, ktorý bude vydaný v roku 2006.

Na slovensko-českom seminári *Úloha represie a politického násillia v komunizme*, ktorý organizoval ústav s podporou Nadácie Konrad-Adenauer-Stiftung v novembri 2005, boli verejne prezentované tieto práce: *Politická totalita a totalitarizmus ako organizátor represie v teórii a Využitie ľudáckej karty v politických procesoch – druhá polovica 40. rokov – 50 roky (od retribúcie ku konštrukcii)*. Príspevky budú publikované zborníku, ktorý je v súčasnosti v tlači.

K projektu *Štátna bezpečnosť v problematike sionizmus na Slovensku* vyšla tlačou štúdia *Židovská komunita pod kontrolou a Štátna bezpečnosť a židovské náboženské obce na Východnom Slovensku v prvej dekáde normalizácie* (In: Pamäť národa 2/2005). V tlači je spomínaná štúdia *Security activities in relation to Zionism in Slovakia during the normalization period (1968 – 1980)*, v rukopise štúdia *ŠtB v problematike sionizmus v Západoslovenskom kraji v rokoch 1969 – 1980 (prvá dekáda normalizácie)*.

Z projektu *Komunistická strana – procesy a „boj proti triednemu nepriateľovi“* bol odovzdaný rukopis kapitoly *V uniforme proti totalite (Bernard Jaško a spol.)* do monografie *Triedny nepriateľ II.* (vydavateľ KPVS) a odovzdaný rukopis článku *Biskup Buzalka v dokumentoch ŠtB* (Impulz – revue pre modernú katolícku kultúru).

Z projektu *Obete* bol publikovaný odborný článok *Bernard Nemček a spol. – prípad Európa* (Pamäť národa 2/2005).

Prebieha výskum v projekte *Ústredňa štátnej bezpečnosti*. Projekt sa zaoberá hlavnou bezpečnostnou a represívnou zložkou Slovenskej republiky 1939 - 1945.

Priebežne boli spracované ďalšie prípadové štúdie z obdobia Slovenskej republiky 1939 - 1945. Štúdia *Vlaky nádeje. Prípad organizovanej záchrany pred deportáciami* (Pamäť národa 4/2005) sa venuje doposiaľ málo známej historickej udalosti – zachraňovaniu Židov vo vlakoch s uhlím z Medzilaboriec na východnom Slovensku do Švajčiarska. V rukopise bol odovzdaný odborný článok pre Združenie rusínskej inteligencie Slovenska *Zabudnutá bolesť. O vzťahoch Rusínov a Židov na príklade jedného okresu*.

Pre archív filmových dokumentov ústavu boli v rámci projektu *Zbavení slobody – svedectvá o holokauste* vyhotovené tri filmové záznamy a do projektu *Zbavení slobody – svedectvá bývalých politických väzňov* dva záznamy svedectiev.

Ústav dokumentuje obdobie neslobody aj filmovou produkciou. Na základe výskumu vznikol námet, scenár a odborná spolupráca pri 26 minútovom dokumente *Cesty nádeje*. Film bol uvedený v Židovskom múzeu v Prahe, kde pri príležitosti jeho prezentácie odznela aj odborná prednáška. Ďalšie dve odborné prednášky odzneli vo švajčiarskom Zürichu a Bazileji na tému *Protižidovské opatrenia v majetkovej oblasti na Slovensku v rokoch 1939 - 1945* pri príležitosti predstavenia projektu *Osudy slovenských Židov*.

Pracovníci ústavu uverejňujú svoje populárno-náučné príspevky aj v iných periodikách (napr. Domino fórum a pod.), prípadne sa zúčastňujú na diskusných reláciách v rozhlase a televízii.

Produkčné centrum Rozprávané dejiny (Oral history), ktoré bolo založené v januári 2005 sa podieľa na plnení úloh v rámci dokumentácie zločinov komunizmu. Jeho úlohou je zaznamenávať výpovede svedkov totality (fašizmu a komunizmu), výroba a spracovanie TV formátov, vytváranie databázy svedkov, produkčná činnosť a vzdelávacia činnosť na školách. V roku 2005 produkčné centrum nakrútilo výpovede 80 svedkov, čo predstavuje viac ako 200 hodín filmu. Pre študijné potreby ústavu centrum vyrobilo 3 dokumentárne filmy (*Emil Švec*, *Voľne žijúca mládež*, *Vlaky nádeje*) a 5 prezentačných filmov (napr. *Židovská komunita v Zlatých Moravciach*). Na uľahčenie štúdia a prácu s filmovými materiálmi ústav začal vyrábať digitálne kópie 16 mm filmov a ich záznam na DVD nosiče.

Tvorba cyklu dokumentárnych filmov „Zločiny nacizmu a komunizmu - Svedkovia“

Dokončené „*Cesty nádeje*“ námet a scenár ÚPN /Mgr. Hlavinka/ 26 minútový dokument mapujúci osudy Židov na východnom Slovensku v rokoch 1939-45 a ich pokusy úteku do Švajčiarska.

Pred dokončením sú filmy „*Zločiny proti ľudskosti – Nižňanský*“ (II. svetová vojna, Ostrý Grúň, Kľak); film venovaný obetiam masakru komanda Edelweis v r.1944, nakrúcanie skončené, realizuje sa postprodukcia a „*Cena slobody*“, tragická udalosť z rakúsko-slovenskej hranice v roku 1948; nakrúcanie skončené, postprodukcia.

V roku 2005 boli nakrúcané zábery ďalších dokumentárnych filmov: „*Ženy vo väzení*“ (námet R. Dobiáš), „*Leopoldov*“ (námet R. Dobiáš), „*Barbarská noc*“ likvidácia kláštorov na Slovensku v apríli r.1950 a „*Cesta k demokracii*“ (dokument o zriadení a práci ÚPN na Slovensku).

V decembri 2005 podala Nadácia Ústavu pamäti národa žiadosť o udelenie grantu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na dokončenie dokumentárnych filmov „*Hranice*“ (Železná opona r.1948-89) a „*Jáchymovské peklo*“ (osudy väzňov v uránových baniach a táboroch)“.

Poskytovanie archívnych služieb

Pôsobenie ústavu v oblasti využívania archívnych dokumentov tvorí rad činností, medzi ktoré je zaradená informačná činnosť vo vzťahu k verejnosti, poskytovanie služieb bádateľom, výpožičná činnosť v rámci ústavu a podobne.

Od 1. februára 2005 slúži pre pracovníkov ústavu ako aj odbornej verejnosti bádateľňa. Celkove bolo ku koncu roka zaregistrovaných 57 bádateľov a 354 bádateľských návštev. Z tém, ktoré bádatelia študujú, vystupuje najmä problematika sionizmu a politické procesy so Saleziánmi. Okrem toho sú spracúvané ďalšie témy: prenasledovanie kňazov rímskokatolíckej cirkvi a iných cirkví, procesy s predstaviteľmi demokratického odboja a podobne. Pracovníci oddelenia bádateľne a knižnice poskytujú bádateľom konzultácie a pripravujú archívne dokumenty podľa platného bádateľského poriadku. Archív vyhotovuje bádateľom pre ich študijné potreby aj študijné kópie, ktorých počet v poslednom období veľmi narástol.

Postupne bude sprístupnená prevzatá knižnica bývalého Ústavu marxizmu – leninizmu ÚV KSS, ktorú ústav preberal z depozitu Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky od novembra prakticky do konca roka 2005. Knižničný fond tvorí vyše 40 000 jednotlivín – kníh, časopisov.

Spolupráca so zahraničnými inštitúciami

Významnou udalosťou v oblasti medzinárodnej spolupráce bola v hodnotenom období aktívna účasť na príprave a realizácii medzinárodnej konferencie *Komunistický bezpečnostný aparát v strednej a východnej Európe 1944/45 – 1989* vo Varšave, ktorú organizovali poľský Inštitút pamäti národa, Ústav politických štúdií Poľskej akadémie vied, Úrad spolkovej splnomocnenkyne pre podklady štátnobezpečnostnej služby bývalej NDR, Nadácia pre historické spracovanie diktatúry SED, Centrum pre súčasný historický výskum (Nemecko), Ústav pre dokumentáciu a vyšetrovanie zločinov komunizmu Polície ČR, Ústav soudobých dějin (ČR) a Ústav pamäti národa. Za ÚPN boli prednesené príspevky vo

všetkých tematických paneloch. Príspevky budú zároveň uvedené aj v rovnomennom zborníku z konferencie, ktorý bude publikovaný v roku 2006. Konferencia mala tri hlavné ciele. Prvým bolo sumarizovať súčasný stav výskumu dejín komunistického bezpečnostného aparátu a vymedziť základné oblasti pre ďalší výskum. Druhým cieľom bolo vytvoriť spoluprácu medzi inštitúciami a autormi, ktorí sa zaoberajú výskumom problematiky komunistického bezpečnostného aparátu. Napokon, tretím cieľom bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o činnosti tohto aparátu. Konala sa na „symbolickom mieste“, v Paláci kultúry a vedy, ktorý postavili pred 50 rokmi vo Varšave sovietski robotníci ako Stalinov dar Poľsku. Zúčastnilo sa na nej viac ako 350 historikov a politológov z 19 krajín.

Bola pripravená a podpísaná dohoda o spolupráci s Americkým národným pamätníkom holokaustu vo Washingtone. Konkrétna spolupráca je dohodnutá na výmene dokumentov pre riešenie projektu „Osudy slovenských Židov 1939 – 1944“ a vyhľadávani tzv. „judaík“ z archívu bezpečnostných orgánov štátu v správe ústavu.

S Úradom spolkového poverenca pre podklady StaSi bývalej NDR (Gauckov úrad) a predstaviteľmi spolupracujúcich inštitúcií Českej republiky, Poľska a Maďarska, ktoré sa venujú vyrovnaniu sa s komunistickou minulosťou bol z iniciatívy spolkovej poverenkyne pani Marianny Birthlerovej vypracovaná a zaslaná prezidentovi Európskej komisie Romano Prodimu spoločná výzva, aby výsledky dokumentácie a výskumu totalitných komunistických režimov v strednej a východnej Európe sa stali súčasťou histórie celej Európy.

S Osteuropa-Zentrum Berlin prebieha vzájomná výmena kníh a publikácií týkajúcich sa komunistického režimu vo východnej Európe.

Konferencie, semináre, prednášky doma a v zahraničí

Ústav organizoval medzinárodný odborný seminár „Úloha represie a politického násillia v komunizme“, ktorý sa konal 10. - 11. novembra 2005 v Bratislave, s prednáškovými panelmi k témam Teória a prax politickej represie, Legitimita násillného odporu proti komunizmu, Násillie na hraniciach, Politické procesy a represia v zakladateľskej ére režimu, Formy represie voči obyvateľstvu, spojený s osobnými

svedectvami priamych svedkov.

Ústav uskutočnil Cyklus prednáškových a diskusných večerov, v rámci ktorého bola širokej verejnosti predstavená činnosť ústavu, ale aj spôsoby práce bývalej ŠtB a osudy jednotlivých svedkov, napríklad prednáška „Na obe strany“, venovaná činnosti československej vojenskej rozvedky. Viaceré prednášky boli uskutočnené mimo Bratislavu, v spolupráci s viacerými vzdelávacími inštitúciami a za podpory nadácií.

Na porade riaditeľov špecializovaných archívov v Banskej Bystrici bol prednesený odborný referát „Archív Ústavu pamäti národa – jeho činnosť a štruktúra fondov“. V Kultúrnom inštitúte Slovenskej republiky v Budapešti v máji 2005 bola na spoločnej prezentácii verejnosti predstavená činnosť Ústavu pamäti národa a Historického archívu bezpečnostných zložiek v Maďarsku.

„Fenomén utečenectva v poslednom roku II. svetovej vojny na južnom Slovensku“; medzinárodná konferencia, konaná v apríli 2005 v Dvoroch n/Ž.

„Ústav pamäti národa a jeho archív“; referát na medzinárodných archívnych dňoch v auguste 2005 v Egeri (Maďarsko).

V Senáte Českej republiky sa pracovníci ústavu aktívne zúčastnili na seminároch o vyrovnávaní sa s komunistickou minulosťou prednáškami o zriadení a činnosti ústavu na Slovensku, na podporu iniciatívy senátorov založiť v Českej republike partnerskú organizáciu Ústav pamäti národa.

Na univerzite v Bazileji a v Berne vo Švajčiarsku odzneli prednášky na tému: „Železná opona ako výraz nevyhnutnosti izolácie totalitného komunistického režimu v Československu“.

Vzdelávacia činnosť v školách

Na pracoviskách ústavu boli uskutočnené viaceré odborné exkurzie, o ktoré prejavili

záujem stredné a vysoké školy. Na štyroch exkurziách poslucháčov vysokých škôl a univerzít odzneli prednášky na tému Archív Ústavu pamäti národa, štruktúra fondov a jeho činnosť. Boli poskytnuté konzultácie a archívne materiály pre ročníkové práce žiakov strednej ekonomickej školy v Bratislave k udalostiam okupácie Československa v r.1968, študentom základných a stredných škôl v Zlatých Moravciach boli slovom i obrazom prezentované osudy židovskej komunity počas II. svetovej vojny. V roku 2005 sa začala oficiálna spolupráca s Trnavskou univerzitou v Trnave, kde sa po dohode s vedením katedry politológie uskutoční cyklus prednášok pre poslucháčov univerzity.

V spolupráci s Konfederáciou politických väzňov Slovenska sa ústav podieľal na vybudovaní pamätníka Brána do slobody, ktorý bol odhalený pri príležitosti výročia 17. novembra v katastri obce Devín.

Publikačná činnosť

a) samostatne vydané tituly

„Prípad OATIS“ - s podtitulom Československý komunistický režim verzus dopisovateľ Associated press. Autor: Slavomír Michálek, (edícia Monografie)

„Nástroj triedneho štátu -organizácia Ministerstiev vnútra a bezpečnostných zborov 1953 – 1990“. Publikácia z edície Dokumenty obsahuje organizáciu Ministerstva vnútra, rozkazy a nariadenia ministra vnútra, rekonštrukciu organizačnej štruktúry. Autor: Pavel Žáček

„Moc verzus občan“ - zborník z konferencie Úloha represie a politického násillia v komunizme.

„V čele ŠtB – Pád režimu v záznamoch dôstojníka tajnej polície. Autor: Pavel Žáček, (edícia Monografie).

b) tituly vydané v spolupráci:

Zborník Malé dejiny veľkých udalostí I., II. z konferencie, ktorú ústav organizoval spoločne so Slovenskou akadémiou vied v roku 2004.

Podľa publikačného plánu ústavu vychádza štvrťročník Pamäť národa. Texty uverejnené v

prvých štyroch číslach časopisu sú uvedené v **prílohe 2** tejto správy.

Okrem týchto vlastných publikácií boli v iných odborných periodikách zverejnené nasledovné články :

c) Kapitoly v monografiách:

Morbacher, L. : „Slovensko-rakúska hranica“ str.69-96, činnosť 11. bratislavskej brigády PS – obeť na hraniciach v knihe prof. Jílek a kolektív: „Železná opona- čs. štátna hranica od Jáchymova po Bratislavu 1948-89.“

Klobučník, M.: V uniforme proti totalite (Bernard Jaško), 24 s., kapitola zaslaná na objednávku do pripravovanej knihy „Triedny nepriateľ, 2. zväzok, rediguje Rudolf Dobiáš (Konfederácia politických väzňov), kniha má byť na pulkoch v druhom polroku 2006.

Kalina, J.: Jozef Halada, Šándor Ondrej. Kolektív: Vojenské osobnosti československého odboje 1939 – 1945, Praha 2005, str. 88 a 279.

d) Vedecké štúdie:

Bumová, I.: Štátna bezpečnosť v problematike sionizmus v Západoslovenskom kraji (v rokoch 1969-1980, prvá dekáda normalizácie). V rukopise. Bude publikovaná v r. 2006 v odbornom časopise Slovenský národopis.

Hlavinka, J. - Bumová, I.: The State Security activities in relation to Zionism in Slovakia during the normalisation period (1968-1980). Rukopis v tlači. Międzynarodowa konferencja "Komunistyczny aparat bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej 1944/45–1989" - Warszawa , 16.6.2005-19.6.2005.

Medvecký, M.: Kidnapping of Imrich Sucky. Rukopis v tlači. Międzynarodowa konferencja "Komunistyczny aparat bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej 1944/45–1989" - Warszawa , 16.6.2005-19.6.2005.

„Podoby slovensko-maďarskej výmeny obyvateľstva medzi okresom Galanta a župou Szabolcz“ (In: Ročenka Archívu Komárňanskej župy č. XIV, 2005) – štúdia.

„Dôsledky výmeny obyvateľstva medzi Maďarskom a Československom na území Matúšovej zeme“ (Zborník z konferencie Hausgeschichte vo Veszpréme) – štúdia.

e) Odborné články:

Hlavinka, J.: Zabudnutá bolesť. O vzťahoch Rusínov a Židov na príklade jedného okresu., 10 str. Na vyžiadanie Združenia rusínskej inteligencie Slovenska, zatiaľ nepublikované.

Klobučník, M.: Zlomenie policajného zboru 1948-1949 (Domino fórum, 46/ 2005, 16. 11. – 22. 11. 2005 – úryvok z nepublikovanej monografie „V tleme levovej“, analýza politického procesu s príslušníkmi ZNB z roku 1949 – Bernard Jaško a spol.).

Klobučník, M.: Z odboja pod šibenicu (Domino fórum, 50/ 2005, 16. 11. – 22. 11. 2005 – úryvok z nepublikovanej monografie „V tleme levovej“, analýza politického procesu s príslušníkmi ZNB z roku 1949 – Bernard Jaško a spol.).

Klobučník, M.: Slovenská ŠtB na začiatku 50 rokov (Domino fórum 6/2006, 08. 02. 2006 – 14. 02. 2006).

f) Populárno-náučné články v periodikách:

Ondriaš, J.: Politický život židov v meste. Tekovské Noviny, XV/22, 30.11.2005.

Ondriaš, J.: Jozef Samuel Margolios Yafe Schlesinger. Tekovské Noviny, XV/20, 2.11.2005.

Ondriaš, J.: Židia v meste. Tekovské Noviny XV/19, 19.10.2005.

Ondriaš, J.: Židovský večer. Tekovské Noviny XV/19, 19.10.2005.

Klobučník, M.: Vojna: fakty a interpretácie (SME, 10. 05. 2005).

Klobučník, M.: Agenti ŠtB: Zväzky a realita (SME, 19. 10. 2005).

Klobučník, M.: Život a dielo Ing. Pavla Martinického. In: Naše svedectvo (časopis Konfederácie politických väzňov), 3/2005, s. 17-26.

Klobučník, M.: Biskup Michal Buzalka v dokumentoch ŠtB. (odovzdaný rukopis pre Impulz – Revue pre modernú katolícku kultúru).

g) Recenzie:

Bumová, I.: Malé dejiny veľkých udalostí v Česko(a)Slovensku po roku 1948, 1968, 1989, zv. I. a II. (ed. Zuzana Profantová), Bratislava 2005, 284 a 194 str. In: Slovenský národopis, 4/2005.

h) Odborná spolupráca v oblasti televíznej tvorby:

Ústav poskytol podklady k publicistickým reláciám, venovaným problematike zločinov komunizmu ako aj k dokumentárnej tvorbe Slovenskej televízie. Napr.: Kalina, J.: *Čakalo ich peklo*. Film bude uvedený v máji 2006.

III. Spracovanie evidencií ŠtB a ostatných bezpečnostných zložiek

Popis vyšetrovacích spisov

Bola vypracovaná izolovaná aplikácia na popis vyšetrovacích spisov a odovzdaná do používania. Zatiaľ nie je súčasťou AIS. Databáza je napĺňaná údajmi z vyšetrovacích spisov.

Vyhľadávanie osôb v evidenciách ŠtB

V prevádzke je pracovisko, ktoré umožňuje vyhľadávať osoby v evidenciách vedených ŠtB, s pomocou vlastnej aplikácie s priamym prístupom do databázy AIS. Z hľadiska bezpečnosti a ochrany údajov je lustračné pracovisko v chránenej bezpečnostnej zóne.

Priebežne je aktualizovaná databáza prevzatých dokumentov v archíve ústavu, táto databáza sa zároveň používa aj pri vyhľadávaní osôb. V súčasnosti je v tejto databáze 71 828 záznamov. K vyhľadávaniu je tiež využívané rozšírené prehľadávanie v registračných protokoloch, vystavené na intranete.

Vzhľadom na potrebu vyhľadávať osoby vo viacerých registroch prešiel internou oponentúrou nový vyhľadávací program na webovej platforme. Programátorské práce sú pred dokončením. Táto aplikácia bude pod stálou programátorskou podporou, pretože vstupné údaje pre vyhľadávanie budú aj naďalej pribúdať.

Registračné protokoly krajských správ ŠtB

Pred ukončením a zverejnením sú prepisy registračných protokolov tajných spolupracovníkov z 50. rokov. Z evidenčných kníh krajskej správy Košice bolo prepísaných a skontrolovaných 1026 záznamov, z Nitry 992 záznamov a Banskej Bystrice 4 669 záznamov. Po úplnom spracovaní budú údaje pridané k registračným protokolom na internetovej stránke ústavu.

Archívne knihy vyšetrovacích spisov

V spolupráci so sekciou sprístupňovania prebiehala kontrola prepisov archívnych kníh. Doteraz je skontrolovaných 7 900 záznamov (z celkove 20 500 záznamov) archívnych kníh z Bratislavy. Po ukončení prepisov a kontroly kníh z ostatných krajov budú údaje spracované do vyhľadávacej webovej aplikácie a zverejnené na internete.

Registre zväzkov centrály ŠtB (II. Správa ZNB)

Bola zhotovená elektronická kópia registračných protokolov zväzkov centrály, ktorá je uložená na DVD nosičoch a ich analýza a odhad prác súvisiacich s prepismi do textového formátu vhodného pre vyhľadávanie na internetovej stránke ústavu. Pre rozsiahlosť a nákladnosť prác neboli zatiaľ prepisy realizované.

Funkcionári KSČ

Textové prepisy z dobovej tlače boli spracované do tabuľky. Po skončení verifikácie a spresnení nezrovnalostí v menách a funkciách bude nasledovať vytvorenie vyhľadávacej webovej aplikácie a zverejnenie údajov na internete.

Obete komunistického režimu

Sú navrhnuté tabuľky a formuláre pre evidenciu obetí komunistického režimu. Po naplnení tabuliek a vyhľadávacej webovej aplikácie údajmi budú registre zverejnené na internetovej stránke ústavu.

Likvidované židovské podniky

Údaje z dobovej tlače boli digitalizované, prevedené do textovej formy a upravené do tabuľky. Táto tabuľka je použitá vo vyhľadávacej webovej aplikácii, realizovanej pracovníkmi ústavu. Je zverejnená na internetovej stránke ústavu. Databáza je súčasťou projektu Osudy slovenských Židov 1939 – 1945.

Prežili holokaust

Boli spracované a uložené údaje zo zapožičaných zdrojových materiálov, v ktorých sú evidovaní slovenskí Židia, ktorí prežili holokaust. V súčasnosti sú údaje spracovávané do textového formátu. Následne bude upravený text integrovaný do databázy.

Deportovaní slovenskí Židia

Bola vyhotovená archívna kópia databázy, získanej z Dokumentačného strediska holokaustu o deportovaných slovenských Židoch. Databáza bude analyzovaná a integrovaná do databázy ústavu.

IV. Sprístupňovanie dokumentov

V roku 2005 sa na ústav so žiadosťou o sprístupnenie dokumentov obrátilo 1769 žiadateľov, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 95 žiadateľov (5%) viac. Po zverejnení registračných protokolov Krajskej správy ZNB Banská Bystrica vo februári 2005 a Krajskej správy ZNB Bratislava a XII. správy ZNB v marci 2005 prišlo k výraznému nárastu počtu podaných žiadostí v porovnaní s ostatnými mesiacmi roku 2005. Za tri roky

existencie prevzal ústav celkovo 7985 žiadostí. Za rok 2005 sa s požadovanými dokumentmi oboznámilo 400 žiadateľov (čo je v porovnaní s predchádzajúcim obdobím o 165 žiadateľov (60%) viac). Pre týchto žiadateľov ústav pripravil a sprístupnil 45 398 strán kópií archívnych dokumentov, kopírovaných a upravených podľa zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov a zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa, čo je o 20 940 strán viac ako v predchádzajúcom roku. Na sprístupnenie je v súčasnosti pripravených ďalších 355 zväzkov, do ktorých žiadatelia doteraz nenahliadli, čo predstavuje ďalších približne 35 000 strán textu.

Ku koncu roku 2005 boli sprístupnené všetky dokumenty, o ktoré žiadali občania v roku 2003, resp. všetky dokumenty, ktorými disponoval Archív Ústavu pamäti národa.

V. Technické zabezpečenie úloh

Archív a knižnica

Ústav v prvom rade pracuje s organicky vzniknutými celkami – archívnymi fondmi, ktoré vznikli z činnosti bezpečnostných orgánov z obdobia 1939-1989, ktoré účinkovali na dnešnom území Slovenska. Tieto archívne fondy a dokumenty boli odovzdané podľa Zákona o pamäti národa do správy ústavu ako súčasť národného kultúrneho dedičstva a sú predmetom klasifikácie, usporiadania, inventarizačných a katalogizačných prác, aby slúžili na plnenie úloh ústavu, prioritne najmä v oblasti sprístupňovania.

Stratégia a plán práce na rok 2005 priamo vychádzal zo Zákona o pamäti národa pri plnení konkrétnych úloh, ktoré sa týkali dokončenia preberania archívnych fondov a dokumentov od štátnych orgánov Slovenskej republiky a vedeckej činnosti.

Hoci preberanie archívnych dokumentov sa začalo ešte v septembri 2003, prebieha až do súčasnosti. V roku 2005 bola delimitácia archívnych dokumentov a archívnych fondov uskutočňovaná v dvoch líniách. Na základe podpísaných dohôd ústav do konca roka 2004 prevzal od Slovenskej informačnej služby všetky zachované operatívne zväzky a

vyšetrovacie spisy. Slovenská informačná služba v tomto roku v určitých intervaloch odovzdávala zachovanú registratúru jednotlivých útvarov ŠtB, tzv. dohľadané spisy a archívne dokumenty, ktoré boli pôvodne vyradené v skartačnom konaní a určené na likvidáciu, ale zostali ešte zachované. Je to mimoriadne cenný materiál s výnimočnou výpovednou hodnotou.

Predmetom dohody ústavu s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky z 3. marca 2005 je odovzdanie a prevzatie archívnych fondov a zbierok bezpečnostných zložiek štátu 1939 -1989, vzniknutých činnosťou bývalého Federálneho ministerstva vnútra a štátnych organizácií ním riadených a ich predchodcov, uložených v depozitoch Archívu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Nitrianskej Strede a v Levoči. Ministerstvo vnútra sa zaviazalo odovzdať dokumenty uvedené v dohode do konca roka 2005. Napriek nekonštruktívnemu postoju správcov depozitov odovzdávanie prebiehalo podľa určeného časového harmonogramu a ku koncu roka bolo delimitovaných 85 položiek - súborov archívnych fondov.

Pred ukončením odovzdávania archívnych dokumentov vznikol vážny problém pri odovzdávaní personálnych (kádrových) spisov bývalých príslušníkov ŠtB a fondov R 012 a R2-12. Odovzdanie týchto archívnych fondov nebolo ešte k dnešnému dňu ukončené.

Celkom za rok 2005 ústav prevzal od Slovenskej informačnej služby a Ministerstva vnútra SR 7420 krabíc archívneho materiálu, čo predstavuje približne 900 bežných metrov. Archívne fondy prevzaté zo spomínaných dvoch archívov Ministerstva vnútra SR sú takmer úplne usporiadané a inventarizované. To však neplatí o prevzatých dokumentoch zo Slovenskej informačnej služby. Odovzdané archívne dokumenty, ktoré prešli skartačným konaním Slovenskej informačnej služby - súbory písomností územných útvarov ŠtB, boli viac ako desať rokov neusporiadane skladované v jednej miestnosti. Dokumenty boli po prevzatí roztriedené podľa pôvodcov a postupne inventarizované. Z obdobia rokov 1954 - 1990 bolo doteraz scelených 21 archívnych fondov, väčšinou z okresných oddelení ŠtB na Slovensku. Vzniknuté dočasné inventáre spomínaných archívnych fondov budú postupne dopĺňané ostatnými písomnosťami, prevzatými podľa preberacích protokolov od Slovenskej informačnej služby. Problémom je, že pracovníci Slovenskej informačnej služby pri

zostavovaní preberacích protokolov vôbec nebrali ohľad na registratúrne usporiadanie a pôvod dokumentov. Tieto prírastky sú postupne usporadúvané, triedené podľa jednotlivých útvarov organizačnej štruktúry ŠtB a pôvodnej spisovej manipulácie pôvodcu. Doteraz boli usporiadané dokumenty Vnútorného oddelenia, I. a III. odboru, časť analytickej skupiny a náčelníka Krajskej správy ZNB S-ŠtB Hl. mesta Bratislavy a Západoslovenského kraja, III. odboru a Vnútorného oddelenia KS ZNB S-ŠtB v Banskej Bystrici a usporiadanie celého fondu KS ZNB S-ŠtB v Košiciach je pred dokončením. Pod pojmom spracovanie archívnych dokumentov chápeme súhrnné označenie činnosti, v ktorom sa mení neorganická, prípadne menej organická masa dokumentov na systém informácií. Okrem už spomínaných výsledkov v tomto roku boli sprístupnené ďalšie súbory písomností. Ide o záznamové listy nositeľov štátneho tajomstva z Vojenskej kontrarozvedky (VKR) a rehabilitačné písomnosti z Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Bolo už tiež ukončené usporiadanie lístkovníc a komplex fondov, pochádzajúcich z činnosti jednotlivých zložiek VKR. Do konca roka bola inventarizovaná časť archívnych dokumentov pochádzajúcich z činnosti Vnútorného oddelenia – tzv. zvláštne finančné prostriedky, ktoré boli vyčlenené na jednotlivých útvaroch ŠtB na krytie agentúrnych výdavkov.

Prehľad prevzatého archívneho materiálu k 31. 12. 2005

<i>Odovzd. org.</i>	<i>Názov AF</i>	<i>Frekvencia odovzdávania</i>	<i>Poč. krabíc</i>	<i>Bežné metre</i>
SIS	Zväz. agenda	20 X	4 703	909
	Útvary ŠtB	1 X	1 859	
	Neusp. materiál	8 X	1 710	
MO SR	Útvary VOS	1 X	215	24
MV SR	Tzv. Nitr. Streda	4 X	4 673	514
	Tzv. Levoča	2 X	1 027	112
C e l k o m		36 X	14 187	1559 bm.

VI. Vývoj Archívneho informačného systému

Správa a vývoj informačného systému

Správa zahŕňa najmä bežnú administráciu serverov, PC-staníc, sieťových prvkov ale aj programového vybavenia. V roku 2005 bol stav techniky doplnený o jeden aplikačný server, sieťový program pre OCR, 30 licencií prekladového programu (angličtina/slovenčina) a 100 licencií antivírusového systému. Ústav spravuje vlastný informačný systém v nasledovnom rozsahu a ďalej opísaným spôsobom:

a) Technické zariadenia so systémovým programovým vybavením

93 PC a notebookov

7 serverov

6 switchov

2 UPS (záložné zdroje el. napätia)

30 tlačiarní

mikrovlnné prepojenie 2 pracovísk ÚPN, 2 koncové zariadenia

b) Programové vybavenie

41 inštalácií kancelárskeho balíka MS Office

52 inštalácií free kancelárskeho balíka Open Office

sieťový antivírusový systém s 93 klientskymi inštaláciami

evidenčný systém v podateľni ústavu

sieťový softvér pre OCR s 5 používateľmi

78 klientov elektronickej pošty

sieťový zálohovací softvér so 4 klientskymi inštaláciami

sieťový systém vedenia registratúry s 8 klientskymi inštaláciami

c) Zálohovanie a archivácia

Priebežne denne sú na magnetickú pásku zálohované údaje z AIS (digitalizované dokumenty a databáza), evidencie z podateľne ústavu, filmy z produkcie ÚPN a evidencia interných požiadaviek do archívu ÚPN. Štvrťročne boli archivované údaje z AIS na 2 kópie DVD nosičov, ktoré sú uložené vždy oddelene. Spolu má ústav 50 archívnych DVD nosičov. Archivované na DVD sú aj externe digitalizované dokumenty (Archív Ministerstva vnútra Českej republiky), pričom každá kópia je taktiež uložená oddelene. Archiváciu bude treba perspektívne robiť na mikrofilmy, pretože DVD médiá nie sú z dlhodobého hľadiska spoľahlivé.

Bežná aktualizácia intranetu a webovej stránky ústavu.

Aktualizácia je uskutočňovaná na základe požiadaviek vedenia ústavu. Boli zverejnené informácie o podujatiach, ktoré ústav organizoval, resp. spoluorganizoval, ako Brána do slobody, Pamätník obetiam komunizmu, seminár "Úloha represie a politického násillia v komunizme" (audio ukážky, fotogaléria). Bola zverejnená kniha vydaná ústavom "ŠtB na Slovensku za normalizácie", bolo zverejnené anglické znenie zákona č. 553/2002; bol zmenený vzhľad hlavnej stránky www.upn.gov.sk. Zmeny internetovej stránky boli programované vlastnými pracovníkmi.

Skenovacie pracovisko

Technickú podporu pre riešenie úloh poskytuje Archívny informačný systém ústavu (AIS), ktorý je v postupnom vývoji podľa nasledovných činností.

Optimalizácia digitalizácie archívnych dokumentov

Je to technický projekt, realizácia ktorého urýchlil v prvom rade proces skenovania archívnych dokumentov, určených na sprístupnenie žiadateľom, ale aj napomôže rýchlejšiemu vytvoreniu elektronického archívu. Pre nedostatok finančných prostriedkov je projekt elektronického archívu zastavený. Na skenovacom pracovisku pokračovala digitalizácia archívnych fondov ústavu a fondov z externých organizácií.

Výkonnosť skenovacieho pracoviska z hľadiska počtu spracovaných listov archívnych dokumentov bola nasledovná:

	Počet strán
Január	22 886
Február	23 049
Marec	16 269
Apríl	26 366
Máj	28 056
Jún	25 223
Júl	26 158
August	28 759
September	20 985
Október	20 898
November	18 357
December	10 899

Spolu bolo spracovaných 267 905 strán dokumentov, z toho 58 873 mikrofišov a mikrofilmov.

VII. Finančné zabezpečenie

Žiadosť o poskytnutie rozpočtových prostriedkov na zabezpečenie činnosti ústavu v roku 2005 bola opakovane podaná v potrebnej výške 70 510 tis. Sk, tak aby bolo zabezpečené nielen nevyhnutné dokončenie vybavenia ústavu po technickej stránke, ale i ďalší rozvoj pre plynulejšie a včasné plnenie zákonom stanovených úloh.

Požadovaná čiastka bola Ministerstvom financií Slovenskej republiky upravená a znížená o jednu tretinu – na výšku 47 609 tis. Sk. Tieto prostriedky boli poskytnuté transferom z kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a boli použité v rozpisom schválenej skladbe. Prostriedky boli na účet Ústavu pamäti národa prevedené v januári 2005. Toto zníženie znemožnilo dobudovanie ústavu a ohrozilo plynulé plnenie zákonom stanovených úloh, ktoré mohli byť realizované len pri maximálnom úsilí vedenia i všetkých pracovníkov ústavu. Do ďalších rokov je nutné, aby štátny rozpočet satureoval finančné potreby ústavu v požadovanej výške, aby ústav mohol fungovať podobne ako partnerské inštitúcie v okolitých krajinách.

Správa o hospodárení s finančnými prostriedkami za rok 2005 bola prerokovaná Výborom Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien dňa 12. apríla 2006.

VIII. Zhrnutie

(1) V úlohe *Osudy slovenských židov 1939 – 1945* bola ukončená prvá fáza s názvom *Likvidácie podnikov Židov v rokoch 1941 - 1942*. Bolo vypracovaných a zverejnených 10 112 menných záznamov s ďalšími údajmi. Pre účely miestnej monografie boli vypracované menné zoznamy židovského obyvateľstva žijúceho v rokoch 1940 – 1945 v obciach Veľké Ripňany a Behynce, spolu s údajmi o ich deportácii v roku 1942. Dva registre obsahujú 79 a 111 riadkov s ďalšími údajmi.

(2) Spoločne s poľským Inštitútom pamäti národa, Ústavom politických štúdií Poľskej akadémie vied, Úradom spolkovej splnomocnenkyne pre podklady štátnobezpečnostnej služby bývalej NDR, Nadáciou pre historické spracovanie diktatúry SED, Centrom pre súčasný historický výskum (Nemecko), Úradom pre dokumentáciu a vyšetovanie zločinov komunizmu Polície ČR a Ústavom soudobých dějin ČR v júni 2005 vo Varšave bol ústav organizátorom medzinárodnej konferencie *Komunistický bezpečnostný aparát v strednej a východnej Európe 1944/45 – 1989*. Na konferencii predniesli pracovníci ústavu príspevky vo všetkých tematických paneloch.

(3) V novembri 2005 ústav organizoval s podporou Nadácie Konrad-Adenauer-Stiftung slovensko-český odborný seminár s prednáškovými panelmi k témam *Teória a prax politickej represie, Legitimita násilného odporu proti komunizmu, Násilie na hraniciach, Politické procesy a represia v zakladateľskej ére režimu, Formy represie voči obyvateľstvu, spojený s osobnými svedectvami priamych svedkov*. Na seminári boli prezentované práce pracovníkov ústavu *Politická totalita a totalitarizmus ako organizátor represie v teórii a Využitie ľudáckej karty v politických procesoch – druhá polovica 40. rokov – 50 roky (od retribúcie ku konštrukcii)*.

(4) K úlohe *Štátna bezpečnosť v problematike sionizmus na Slovensku* vyšla tlačou štúdia *Židovská komunita pod kontrolou a Štátna bezpečnosť a židovské náboženské obce na Východnom Slovensku v prvej dekáde normalizácie* (In: Pamäť národa 2/2005). V tlači je spomínaná štúdia *Security activities in relation to Zionism in Slovakia during the normalization period (1968 – 1980)*, v rukopise štúdia *ŠtB v problematike sionizmus v Západoslovenskom kraji v rokoch 1969 – 1980 (prvá dekáda normalizácie)*.

(5) V úlohe *Komunistická strana – procesy a „boj proti triednemu nepriateľovi“* bol odovzdaný rukopis kapitoly *V uniforme proti totalite (Bernard Jaško a spol.)* do monografie *Triedny nepriateľ II.* (vydavateľ KPVS) a odovzdaný rukopis článku *Biskup Buzalka v dokumentoch ŠtB* (Impulz – revue pre modernú katolícku kultúru).

(6) Boli vyhľadane, zhromaždené a analyzované dokumenty obetí invázie vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR v roku 1968 k 23 usmrteným a viac ako k 150 zraneným občanom Slovenskej republiky.

(7) Boli vyhľadane materiály týkajúce sa prieniku ŠtB do Vatikánu v priebehu konania II. Vatikánskeho koncilu v rokoch 1962-65, analýza ktorých bola prednesená na medzinárodnom seminári v Ríme.

(8) V produkcii ústavu bol nakrútený 26 minútový filmový dokument *Cesty nádeje*. Film bol uvedený v Židovskom múzeu v Prahe, kde pri príležitosti prezentácie bola prednesená odborná prednáška. Ďalšie dve odborné prednášky boli prednesené vo švajčiarskom Zürichu a Bazileji na tému *Protižidovské opatrenia v majetkovej oblasti na Slovensku v rokoch 1939 - 1945* pri príležitosti predstavenia projektu *Osudy slovenských Židov*.

(9) Pred dokončením sú dokumentárne filmy „*Zločiny proti ľudskosti - NIŽŇANSKÝ*“ (II. svet. vojna, Ostrý Grúň, Kľak); film je venovaný obetiam masakry komanda EDELWEIS v r.1944, nakrúcanie je skončené a „*Cena slobody*“, tragická udalosť z rakúsko-slovenskej hranice v roku 1948; nakrúcanie je skončené. V roku 2005 boli nakrúcané zábery ďalších dokumentárnych filmov „*Ženy vo väzení*“, „*LEOPOLDOV*“, „*BARBARSKÁ NOC*“ likvidácia

kláštorov na Slovensku v apríli r.1950 a „CESTA K DEMOKRACII“ (dokument o zriadení a práci ÚPN na Slovensku).

(10) V januári 2005 bolo v ústave založené produkčné centrum Rozprávané dejiny (Oral history), ktoré sa podieľa na plnení úloh v rámci dokumentácie zločinov komunizmu. V roku 2005 produkčné centrum nakrútilo a spracovalo v TV formáte výpovede 80 svedkov, čo predstavuje viac ako 200 hodín filmu. Pre študijné potreby ústavu centrum vyrobilo 3 dokumentárne filmy (Emil Švec, Voľne žijúca mládež, Vlaky nádeje) a 5 prezentačných filmov (napr. Židovská komunita v Zlatých Moravciach).

(11) Samostatne boli vydané knižné tituly „Prípady OATIS“ s podtitulom „Československý komunistický režim verus dopisovateľ Associated press“ autor: Slavomír Michálek, (edícia Monografie), „Nástroj triedneho štátu- organizácia Ministerstiev vnútra a bezpečnostných zborov 1953 – 1990“ z edície ústavu Dokumenty, obsahuje organizáciu Ministerstva vnútra, rozkazy a nariadenia ministra vnútra, rekonštrukciu organizačnej štruktúry, autor: Pavel Žáček a zborník z konferencie Úloha represie a politického násillia v komunizme „Moc verus občan“.

(12) V spolupráci s Ústavom etnológie Slovenskej akadémie vied bol vydaný zborník z konferencie „Malé dejiny veľkých udalostí I. a II. v Československu po roku 1948, 1968, 1989“, konanej v roku 2004.

(13) Od konca roku 2004 vydáva ústav štvrťročník Pamäť národa. Odborné články uverejnené v prvých štyroch číslach sú uvedené v prílohe 1 tejto správy.

(14) Ústav poskytol podklady k publicistickým reláciám, venovaným problematike zločinov komunizmu, ako aj k dokumentárnej tvorbe Slovenskej televízie. Napr.: Kalina, J.: „Čakalo ich peklo“. Film bude uvedený v máji 2006.

(15) Z odborných prác pracovníkov ústavu bolo v odborných monografiách a časopisoch publikovaných 22 článkov.

(16) Celkom za rok 2005 prevzal ústav od Slovenskej informačnej služby a Ministerstva vnútra SR 7420 krabíc archívneho materiálu, čo predstavuje približne 900 bežných metrov. Archívne fondy sú uložené v 14 187 krabiciach v celkovom objeme 1559 bm. Z obdobia rokov 1954 - 1990 bolo doteraz scelených 21 archívnych fondov, väčšinou z okresných oddelení ŠtB na Slovensku.

(17) V archíve bolo ku koncu roka zaregistrovaných celkove 57 bádateľov a vykonaných 354 bádateľských návštev.

(18) Knižničný fond ústavu tvorí vyše 40 000 jednotlivín – kníh, časopisov.

(19) V roku 2005 sa na ústav so žiadosťou o sprístupnenie dokumentov obrátilo 1769 osôb. S požadovanými dokumentmi sa oboznámilo 400 osôb. Pre týchto žiadateľov ústav pripravil a sprístupnil 45 398 strán kópií archívnych dokumentov. Na sprístupnenie je v súčasnosti pripravených ďalších 355 zväzkov, do ktorých žiadatelia doteraz nenahliadli, čo predstavuje ďalších približne 35 000 strán textu. Za tri roky existencie prevzal ústav celkovo 7985 žiadostí.

(20) V Archívnom informačnom systéme (AIS) ústavu bolo spracovaných a uložených 267 905 strán dokumentov, z toho bolo 58 873 strán na mikrofišoch a mikrofilmoch.

Ing. Ján Langoš

predseda Správnej rady

Ústavu pamäti národa

V Bratislave, 21. apríla 2006

IX. Prílohy

Príloha 1

Projekty

I Fašizmus a komunizmus vo svojej epoche

- 1 Mocenský a ideologický vplyv nacistickej Tretej ríše a komunistického ZSSR na štát v rokoch 1938 – 1989
- 2 Moc a ideológia štátu v rokoch 1938 - 1945
- 3 Moc a ideológia štátu v rokoch 1945 - 1948
- 4 Moc a ideológia štátu v rokoch 1948 - 1989

II Dokumentácia násilia, ktoré páchal štát na vlastnom civilnom obyvateľstve

- 1 Odpor proti nacizmu
- 2 Odpor proti komunizmu
- 3 Usmrcovanie civilného obyvateľstva na Železnej opone
- 4 Usmrcovanie triednych nepriateľov v rokoch 1945 – 1989
- 5 Väznenie triednych nepriateľov vo väzniciach
- 6 Násilie proti civilnému obyvateľstvu v rokoch 1939 - 1943
- 7 Násilie proti civilnému obyvateľstvu v roku 1944
- 8 Deportácie civilného obyvateľstva od roku 1945
- 9 Väznenie triednych nepriateľov v koncentračných táboroch a nútená práca v TNP, PTP, TP
- 10 Represie proti triednym nepriateľom ako nariadené represie v značnom rozsahu
- 11 Politická emigrácia

III Evidencie represívnych zložiek štátu a obetí

- 1 Evidencie 1939-1945
- 2 Evidencie 1945-1989 – časť I
- 3 Evidencie 1945-1989 – časť II
- 4 Evidencie 1939-1989 – časť III
- 5 Osudy triednych nepriateľov po roku 1948

IV Archívny informačný systém

- 1 Usporiadanie dokumentov podľa pôvodných archívnych pomôcok štátnej bezpečnosti a uchovanie v bezpečnom depozite
- 2 Technologická príprava dokumentov v rôznom stave poškodenia a ich popis
- 3 Zhromažďovanie a úprava evidencií represívnych zložiek
- 4 Technologická linka pre súbežné skenovanie archívnych dokumentov rôznej kvality, veku, druhu
- 5 Relačná databáza
- 6 Pamäťové pole pre ukladanie extrémne veľkých objemov údajov, rýchle prehľadávanie
- 7 Bezpečnostný ochranný systém

Úlohy

I Fašizmus a komunizmu so svojej epoche

- 1 Mocenský a ideologický vplyv nacistickej Tretej ríše a komunistického ZSSR na štát v rokoch 1938 – 1989
  - 1.1 Činnosť nemeckých bezpečnostných orgánov na území Slovenska
  - 1.2 Činnosť sovietskych bezpečnostných orgánov na území Slovenska
- 2 Moc a ideológia štátu v rokoch 1938 – 1945
  - 2.1 Rusínska otázka v rokoch 1940-1945 - Novoje Vremja
- 3 Odovzdanie moci a premena ideológie v rokoch 1945 – 1948
- 4 Moc a ideológia štátu v rokoch 1945 – 1989
  - 4.1 Komunistická strana a kontrola spoločnosti
    - 4.1.1 Pacem in Terris
  - 4.2 Riadenie a využívanie satelitných strán
  - 4.3 Katolícka cirkev - konkrétna problematika v centrále a v regionálnych útvaroch

II Dokumentácia

- 1 Odpor proti nacizmu
  - 1.1 Slovenské národné povstanie
- 2 Odpor proti komunizmu
  - 2.1 Biela légia
  - 2.2 Skrytá cirkev
  - 2.3 Spravodajská činnosť emigrácie po roku 1948
  - 2.4 Samizdaty
    - 2.4.1 Dovoz zakázanej literatúry
- 3 Usmrcovanie civilného obyvateľstva na Železnej opone
- 4 Usmrcovanie triednych nepriateľov v rokoch 1945 - 1989
  - 4.1 Popravy
  - 4.2 Vraždy
  - 4.3 Umučení
  - 4.4 Vojenská okupácia
    - 4.4.1 August 1968 – obeť
    - 4.4.2 August 1968 – represie
- 5 Väznenie triednych nepriateľov
  - 5.1 Osoby zadržané PS pri pokuse o prekročenie hranice alebo v hraničnom pásme a odsúdené; ďalšie perzekúcie po odpykaní trestu
  - 5.2 Väznení za politické presvedčenie
  - 5.3 Represie proti civilnému obyvateľstvu vyvolané protikomunistickým povstaním v Maďarsku v roku 1956
  - 5.4 Väznení za vieru
    - 5.4.1 Proces s biskupom Korcom a spol.
  - 5.5 Konkrétne akcie, procesy
- 6 Násilie proti civilnému obyvateľstvu v rokoch 1939 - 1943
- 7 Násilie proti civilnému obyvateľstvu v roku 1944
  - 7.1 Činnosť čs. bezpečnostných zložiek v rokoch 1944 - 1948
- 8 Deportácie civilného obyvateľstva po roku 1945

- 8.1 Deportácie zo Slovenska do ZSSR
- 8.2 Deportácie obyvateľov v rámci nábora pracovných síl zo Slovenska do Čiech 1946 – 1947
- 9 Väznenie triednych nepriateľov v koncentračných táboroch a nútená práca v TNP, PTP, TP
- 10 Represie proti triednym nepriateľom ako nariadené represie v značnom rozsahu
  - 10.1 Svojoľné zbavovanie občanov osobnej slobody
  - 10.2 Metódy a praktiky perzekučnej politiky voči katolíckej cirkvi
- 11 Politická emigrácia - politickí utečenci 1947 - 68, politickí emigranti 1968 - 1989

III Evidencie

- 1 Evidencie 1939-1945
  - 1.1 Osudy slovenských Židov v rokoch 1939 – 1945
    - 1.1.1 Register likvidovaného a arizovaného židovského majetku
    - 1.1.2 Register židovských obyvateľov v odčlenených slovenských obciach po Viedenskej arbitráži
  - 1.2 Register POHG
  - 1.3 Organizačná štruktúra a register funkcionárov HG
  - 1.4 Organizačná štruktúra a register funkcionárov Nyilaskeresztes Part na odčlenenom území Slovenska po Viedenskej arbitráži
  - 1.5 Ústredňa štátnej bezpečnosti
  - 1.6 Represívne orgány vojnového štátu
  - 1.7 Obete nacizmu 1939 - 1945
  - 1.8 Štruktúry Demokratickej strany na Slovensku 1944 – 1948
  - 1.9 Evakuácia a utečenectvo z južného Slovenska pred skončením II. svetovej vojny 1944 – 1945
- 2 Evidencie 1945-1989 – časť I
  - 2.1 Registre zväzkov

- 2.1.1 Registre zväzkov XII. S ZNB a KS ZNB S-ŠtB
- 2.1.2 Register spolupracovníkov ŠtB - 50. roky
- 2.1.3 Register zväzkov centrály
- 2.2 Konkrétna problematika v centrále a v regionálnom útvere
  - 2.2.1 ŠtB v problematike sionizmu
- 2.3 Register zväzkov I. S ZNB
  - 2.3.1 Popis objektových zväzkov I. S ZNB
- 2.4 Register zväzkov III. S ZNB
- 2.5 Archívne knihy vyšetrovacích spisov KS ZNB-S ŠtB na Slovensku
  - 2.5.1 Register vyšetrovacích spisov ŠtB
- 2.6 Personálna evidencia príslušníkov ŠtB
- 2.7 Evidencia záujmových osôb
- 2.8 Register osôb súdne rehabilitovaných, trestné a justičné orgány
- 2.9 Register politických väzňov z doby komunizmu
- 2.10 Obete komunizmu 1948 – 1989
- 2.11 Register funkcionárov KSČ a KSS a aparáty UV
- 2.12 Represívne orgány komunistického štátu
- 2.13 Riadenie ŠtB, PS, ĽM, ČSLA, prokuratúry, súdov aparátom KSČ
- 2.14 Lustračné protokoly z roku 1992
- 2.15 Evidencia odovzdaných spisov zo Slovenskej informačnej služby
- 2.16 Register - archívne fondy ÚPN
- 2.17 Deportácia obyvateľstva zo Slovenska 1946 – 1948

- 3 Evidencie 1945-1989 – časť II
  - 3.1 Ministerstvo vnútra
  - 3.2 Organizačný vývoj, personálna rekonštrukcia ministerstva
  - 3.3 Organizačný vývoj, personálna rekonštrukcia útvarov riadených MV
    - 3.3.1 KS ZNB S-ŠtB Bratislava
    - 3.3.2 KS ZNB S-ŠtB Banská Bystrica
    - 3.3.3 KS ZNB S-ŠtB Košice
    - 3.3.4 XII. S ZNB Bratislava
    - 3.3.5 VI. správa ZNB
    - 3.3.6 Bezpečnostný odbor ŠtB MV SSR 1969-1970

- 3.3.7 Pohraničná stráž – organizačná štruktúra a personálne obsadenie funkcií
  - 3.3.7.1 11. brigáda PSaOŠH - organizačná štruktúra a personálne obsadenie funkcií
  - 3.3.7.2 Spravodajská správa Pohraničnej stráže - 1/2 odd. 11. bPSaOŠH
  - 3.3.7.3 Agentúrna sieť 1/2 odd. SS.11. brig. PSaOŠH
  - 3.3.7.4 VKR pri 11. brig. PSaOŠH
  - 3.3.7.5 Dobrovoľní pomocníci PSaOŠH
  - 3.3.7.6 Register agentúrnych a operatívnych zväzkov 1/2 odd. 11. brig. PSaOŠH
- 3.4 Evidencia príslušníkov MV v materiáloch Ústavu pamäti národa - kádre

- 4 Evidencie 1939-1989 časť – III
  - 4.1 VKR vo vojenských útvaroch na Slovensku
    - 4.1.1 Organizačná štruktúra a personálne obsadenie VKR na Slovensku 1951 – 1989
  - 4.2 Personálny register príslušníkov ŠtB a vojakov zaradených vo VKR
  - 4.3 Spravodajská správa GŠ

- 5 Osudy triednych nepriateľov po roku 1948

IV Informačný archívny systém

- 1 Zefektívnenie prác na skenovacích pracoviskách.
- 2 Začlenenie určených evidencií do databázy dokumentačného systému a prepojenie s aplikáciami dokumentačného systému.
- 3 Rozšírenie dokumentačného systému o databanku znalostí z archívnych dokumentov, tvorba aplikácie pre rekonštrukciu stratených dokumentov
- 4 Návrh a vybudovanie systému dlhodobu uskladniteľných médií elektronického archívu
- 5 Zvýšenie bezpečnosti a spoľahlivosti systému pridávaním nových vlastností do systému (napr. čípkové karty na riadenie fyzického prístupu aj prístupu k údajom, elektronický podpis, synchronizácia času a časová pečiatka na vstupných údajoch), zálohovanie údajov
- 6 Prezentácia – intranet, internet

V Samostatne riešené úlohy

- 1 Pátranie po nezvestných osobách – dokumentácia
- 2 Ohlas maďarskej revolúcie v roku 1956 na Slovensku - príspevok na konferenciu v Budapešti
- 3 Premeny československej štátnej symboliky v období rokov 1960-1989 - publikované
- 4 Úrad styčného dôstojníka pri Okresnom úrade v Seredi 1938-1939 - článok do časopisu PN
- 5 Organizácia represie, informačné činnosti
- 6 Dokumenty ako prameň, vrátane interpretácie
- 7 ŠtB ako nástroj tajnej politiky komunistickej strany - politická polícia

Schválené uznesením Správnej rady Ústavu pamäti národa 3. marca 2006

Príloha 2

Prehľad publikovaných príspevkov v časopise Pamäť národa

1/2005

1. K otázke počiatkov doby neslobody v slovenských dejinách 20. storočia (D. Čaplovič, s. 4 – 7).

2. Tábory nútenej práce na Slovensku v rokoch 1948 – 1953 (J. Sivoš, s. 8 – 27).
3. Právna úprava postavenia cirkví a náboženských spoločností v Československu v rokoch 1948 – 1989 (G. Grochová, s. 28 – 41).
4. KGB na cestě ke komunismu (P. Žáček, s. 42 – 57).
5. Archív Ústavu pamäti národa (L. Bukovszky, s. 58 – 63).
6. Zbierky v Archíve Ústavu pamäti národa a otázky akvizičnej činnosti archívu(R. Ragač, s. 64 – 68).
7. Problémové aspekty spisovej služby Štátnej bezpečnosti na Slovensku (J. Kakalíková, s. 69 – 73).
8. Metódy a spôsoby sprístupňovania archívnych dokumentov (R. Hudec, s. 74 – 76).
9. Bádateľský poriadok Archívu Ústavu pamäti národa (P. Dubovský, s. 93 – 95).
10. Komisia pre jedenásty september a reforma spravodajstva v Spojených štátoch (P. Matijek, s. 96 – 99).
11. Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej (P. Balun, s. 99 – 100).
12. „Když dva dělají totéž, není to vždy totéž“ (K. Seiber, s. 101 – 102).
13. Ohlasy na www.upn.gov.sk (M. Dzurjanin, s.103 – 104).

2/2005

1. Historické výzvy Európy (M. Mikolášik, s. 4 – 5).
2. Vylúčenie Cigánov - Rómov v Slovenskej republike (1939 – 1945) (R. Lužica, s. 6 – 12).
3. Československá rozvedka a Vatikán, Druhý vatikánsky koncil (J. Haľko, s.13 – 19).
4. Židovská komunita pod kontrolou (J. Hlavinka, s. 20 – 32).
5. Analýza československého defektora o činnosti satelitných služieb (P. Žáček, P. Košický, s. 33 – 39).
6. Archívy bezpečnostných služieb bývalých represívnych režimov (Antonio González Quintana, s. 40 – 50).
7. Sekcia informatiky (Ľ. Franeková, s. 51 – 53).
8. K problematike digitalizácie dokumentov (T. Keszeli, s. 54 – 57).
9. Počítačová databáza EZO (S. Labjak, s. 58 – 61).
10. Systém zjednotenej evidencie poznatkov o nepriateľovi (P. Rendek, s. 62 – 74).

11. Bernard Nemček a spol. - prípad Európa (M. Medvecký, s. 75 – 80).
12. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (P. Žáček, s. 81 – 84).
13. Zpřístupňování svazků Státní bezpečnosti v České republice (R. Schovánek, s. 85 – 87).
14. Akcia kláštorov (P. Dubovský, s. 88- 94).
15. Rozklad až k smrti? (T. Vilímek, s. 95- 99).
16. Trezor. A Történeti Hivatal Évkönyve 1., Budapest 1999 (G. Strešňák, s. 100 – 101).
17. Oral History o obetiach totality (O. Krajňák, s. 101 – 102).
18. Ohlasy na www.upn.gov.sk (M. Dzurjanin, s.103 – 104).

3/2005

1. Usilujeme o zřízení ÚPN (J. Liška, s. 5).
2. Agenturně-operativní svazky Státní bezpečnosti a jejich registrace, 1954 – 1957 (P. Žáček, s. 6 – 17).
3. Vojenský výcvikový priestor Javorina Násilné vysídľovanie v päťdesiatych rokoch 20. storočia (J. Benická, s. 18- 32).
4. Nedoručený odkaz (L. Kaminsky, s. 33 – 42).
5. Štátna a Verejná bezpečnosť v ponovembrovej politike (P. Žáček, - P. Košický, s. 43 – 53).
6. Sekcia právnych analýz a rekonštrukcie dokumentov (M. Lehký, s. 54 – 55).
7. Oddelenie rekonštrukcie dokumentov (P. Košický, s. 56 – 61).
8. „My prišli vas spasiť...“ (P. Košický, s. 62 – 64).
9. Libri prohibiti (P. Blažek, s. 65 – 66).
10. Krajinou pražských archivů (K. Sieber, s. 67 – 72).
11. Akcia R (R1 – R7) – likvidácia ženských kláštorov na Slovensku v rokoch 1950 – 1952 – (P. Dubovský, s. 73 – 78).
12. Minulost se bojuje v tajných archivech (K. Sieber, s. 78 – 80).
13. Federální služba bezpečnosti Ruské federace, její publikační činnost a postoj k veřejnosti (L. Babka, s. 80 – 83).
14. René Lužica: Keď bola vojna, nebol som doma (A. Šimanská, s. 84 – 85).
15. Neznáme návrhy slovenskej časti československého štátneho znaku z roku 1960 - (R. Ragač, s. 85 – 91).

16. Československo z pohľadu amerických spravodajcov (P. Matijek, s. 92).
17. Komunistický bezpečnostný aparát v strednej a východnej Európe (R. Ragač – M. Medvecký - P. Balun, s. 92 – 95).
18. ÚPN a médiá (M. Dzurjanin, s. 95 – 96).

4/2005

1. Vývoj organizačnej štruktúry Hlinkovej gardy v rokoch 1939 – 1945 (V. Karpaty, s. 6 – 15).
2. Vlaky nádeje. *Prípad organizovanej záchrany pred deportáciami* (J. Hlavinka, s.16 – 25).
3. Pomsta Prahy – *pokus o únos Ctirada a Josefa Mašínových* (P. Žáček, s. 26 -32).
4. Praha – Vídeň, Vídeň – Praha, *Operatívni korespondence nelegální rozvědky, 1989 – 1990* (P. Žáček, s. 33 – 42).
5. Úloha represie a politického násillia v komunizme (J. Kalina, s. 43 – 45).
6. Osudy slovenských Židov v rokoch 1939 – 1945 (J. Hlavinka, s. 45).
7. V tieni času (T. Macák, s. 46).
8. Správa o preberaní archívnych dokumentov (L. Bukovszky, s. 46 – 47).
9. Novinky v Archíve Ústavu pamäti národa (L. Bukovszky – R. Ragač, s. 48)
10. Dohoda o spolupráci ÚPN a Historickým archívom bezpečnostných služieb v Budapešti, (s. 49 – 50).
11. Mikrofily v Archíve Ústavu pamäti národa (L. Bukovszky, s. 51)
12. Sprístupňovanie dokumentov v roku 2005 (J. Ondriaš, s. 52)
13. Bernard Jaško a spol. – odpor proti komunizmu v ZNB (V. Palko, s. 53 -58).
14. Historický archív bezpečnostných služieb v Budapešti (G. Strešňák, s. 59 – 62).
15. Bezpečnostný odbor ŠtB pri MV SSR a jeho pozícia v rámci mocenskej štruktúry (1969 – 1970) (L. Bukovszky, s. 63 – 66).
16. Kolektívny portrét vedenia správy ŠtB v období normalizácie (R. Ragač, s. 67 – 68).
17. Hladomor 1932 – 1933. Najväčšia katastrofa Ukrajiny v 20. storočí (I. Novytskyj, s. 69 – 73).
18. Zuzana Profantová (ed): Malé dejiny veľkých udalostí v Česko(a)Slovensku po roku 1948, 1968, 1989, zv. I. a II., (I. Bumová, s. 74 – 75).
19. Oběti hranic – hraniční systém NDR. *Souhrnná rezenze* (T. Vilímek, s. 76 – 79).
20. Opožděná rezenze (*Sborník Archivu Ministertva vnitra*) (P. Žáček, s. 79 – 80).

21. Ohlasy na www.upn.gov.sk (M. Dzurjanin, s. 80 – 81).
22. Publikácie ÚPN, s. 82.